

Bruxelles
JUST.A.1/LL/NA (2022)

Skrivelse om foreløbig afslutning af en samlet klage over Tysklands angivelige tilsidesættelse af EU-reglerne om fuldbyrdelse af domme — CHAP (2020) 1541

I 2020 modtog Europa-Kommissionen et betydeligt antal klager vedrørende en afgørelse truffet af den tyske forbundsdomstol om at afvise at fuldbyrde en dom, der var afsagt af appeldomstolen i Krakow, hvori domstolen fastslog, at en tysk TV-station havde krænket en tidligere Auschwitz-fanges personlige rettigheder ved på sit websted at benytte udtrykket "polske udryddelseslejre". Ifølge klagerne foreligger der en tilsidesættelse af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen), som er blevet erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles Ia-forordningen).

Sagen vedrører krænkelse af personlige rettigheder for Karol Tendera, der afgik ved døden i 2019, og som tidligere var fange i Auschwitz-lejren. Han var desuden aktiv i organisationer, der bevarer og fremmer den historiske sandhed og erindring om nazistiske forbrydelser i det besatte Polen. Den 15. juli 2013 henviste ZDF (*Zweites Deutsches Fernsehen*) i en meddelelse på sit websted om et tv-program til tidligere nazityske koncentrations- og udryddelseslejre i det besatte område af Polen som "polske udryddelseslejre". Efter en henvendelse fra den polske ambassade i Tyskland rettede ZDF denne historisk forkerte bemærkning samme dag. Karol Tendera anlagde ikke desto mindre sag mod ZDF i Polen for at have krænket hans personlige rettigheder til national identitet og national værdighed ved at have benyttet det pågældende udtryk. Efterfølgende beklagede ZDF i en meddelelse på sit websted den pågældende formulering, idet TV-stationen betegnede den som en fejl og undskyldte over for alle personer, der følte sig krænket i den anledning. TV-stationen undskyldte også over for Karol Tendera personligt. Karol Tendera fik ikke medhold i sagen i første instans. Hans appel til appeldomstolen i Krakow blev delvist taget til følge. Ved appeldomstolens dom, som blev endelig, blev det pålagt ZDF at undskyldte over for Karol Tendera ved at offentliggøre en erklæring med en specifik tekst på sit websted i en måned¹. Denne dom blev gjort til genstand for en fuldbyrdelsesprocedure i Tyskland, som blev afsluttet derved, at den tyske forbundsdomstol [*Bundesgerichtshof* (BGH)] i Karlsruhe traf en

¹ Erklæringen har følgende ordlyd: [Sagsøgte] "*beklager, at der i artiklen med overskriften*" [...] "*af 15. juli 2013 på portalen www.zdf.de forekom en forkert formulering, der forfalsker den polske nations historie, idet det antydes, at udryddelseslejrene i Majdanek og Auschwitz blev bygget og drevet af polakker, og undskylder over for K.T., der var fange i en tysk koncentrationslejr, for at have krænket hans personlige rettigheder, navnlig den nationale identitet (følelsen af at tilhøre den polske nation) og hans nationale værdighed.*"

afgørelse om ikke at anerkende og fuldbyrde dommen. BGH's afgørelse er genstand for denne klage.

BGH støttede sin afgørelse på artikel 34, stk. 1, og artikel 45 i Bruxelles I-forordningen², idet den fastslog, at den omstændighed, at man ikke blot forpligtede ZDF til at anerkende sin faktuelle fejl, der er ubestridt, men også til at give udtryk for sin egen opfattelse - hvilket ville være tilfældet, såfremt TV-stationen blev tvunget til at offentliggøre den omhandlede erklæring - er uforenelig med den grundlæggende ret til ytringsfrihed, således som den er forankret i den tyske forfatning (*Grundgesetz*), og dermed i strid med grundlæggende retsprincipper i den tyske retsorden.

På tidspunktet for Karol Tenderas retssag var anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område i EU reguleret ved Bruxelles I-forordningen. Forordningens artikel 45, stk. 2, bestemmer, at den udenlandske retsafgørelse, der er genstand for anerkendelse og fuldbyrdelse, i intet tilfælde kan efterprøves med hensyn til sagens realitet. Det fremgår endvidere af artikel 34, stk. 1, i nævnte forordning, at en retsafgørelse ikke kan anerkendes, såfremt en anerkendelse og fuldbyrdelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.

Klagerne har anført, at BGH's kendelse tilsidesætter forbuddet mod en materiel efterprøvelse af den dom, der er genstand for fuldbyrdelsesproceduren. BGH foretog, idet den anlagde sin egen vurdering af, om det specifikke indhold af den erklæring, der indgik i den polske dom, var korrekt og stod i et rimeligt forhold til grovheden af den af ZDF begåede fejl, en materiel bedømmelse af den polske afgørelse og gav reelt udtryk for en anden opfattelse af sagens realitet.

Klagerne betvivler endvidere den "åbenbare karakter" af den angivelige modstrid mellem den polske domstols påbud om, at ZDF skal offentliggøre en erklæring med et specifikt indhold, og de tyske regler om beskyttelse af ytringsfriheden, som BGH påberåbte sig til støtte for sin afvisning af at anerkende den polske dom.

Endelig har de udtrykt tvivl om, hvorvidt det er i strid med den ytrings- og meningsfrihed, som den tyske domstol påberåbte sig, at pålægge ZDF at fremkomme med en undskyldning i overensstemmelse med de strenge instrukser fra appeldomstolen i Krakow, fordi en sådan form for afhjælpning af konsekvenserne af krænkelsen af personlige rettigheder af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anses for at være forenelig med artikel 10 i den europæiske menneskerettighedskonvention.

Kommissionen har meddelt sin vurdering af dette spørgsmål i forbindelse med et andragende stilet til Europa-Parlamentet (andragende nr. 1311/2019):

² Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1). Forordningen blev ophævet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles Ia-forordningen), EUT L 351 af 20.12.2012, s. 1, der finder anvendelse med virkning fra den 10. januar 2016.

"EU-Domstolen har i sin retspraksis fastslået, at selv om medlemsstaterne som udgangspunkt frit kan fastlægge, hvilke krav der i overensstemmelse med deres nationale opfattelse stilles ifølge deres grundlæggende retsprincipper, må grænserne for begrebet fastlægges ved en fortolkning af forordningen³.

Medlemsstaternes domstole definerer grundlæggende retsprincipper inden for de af EU-Domstolen fastsatte grænser for, hvad der kan anses for at være åbenbart i strid med grundlæggende retsprincipper. Uanset den foreliggende sags specifikke kontekst kan beskyttelsen af personlige rettigheder og beskyttelsen af ytrings- og pressefriheden på grund af de forskellige forfatningsmæssige systemer i medlemsstaterne indebære forskellige valg af beskyttelsesniveau for de omhandlede grundlæggende rettigheder og give anledning til legitime betænkeligheder med hensyn til de grundlæggende retsprincipper i forbindelse med anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

Bundesgerichtshofs afgørelse er en konkret retsafgørelse støttet på Bruxelles I-forordningen. Den påberåber sig en lovlige grund til at afslå anerkendelse og fuldbyrdelse i henhold til nævnte forordning, og den er endelig.

I denne forbindelse mener Kommissionen ikke, at den har tilstrækkelige indikationer på, at den pågældende tyske retsafgørelse er i strid med EU-retten."

Kommissionen fastholder, at der ikke er tilstrækkelige holdepunkter for at antage, at den tyske forbundsdomstols dom af 19. juli 2018, hvorved den afviste fuldbyrdelse i Tyskland af en dom afsagt af appeldomstolen i Krakow den 22. december 2016, er udtryk for en tilsidesættelse af EU-retten. Klagernes specifikke bemærkninger ændrer ikke ved denne vurdering.

For det første skal Kommissionen bemærke, at et afslag på fuldbyrdelse under henvisning til grundlæggende retsprincipper nødvendigvis indebærer en realitetsprøvelse af den udenlandske afgørelse. Bruxelles I-forordningens artikel 34, stk. 1, og artikel 45, stk. 2, skal sammenholdes, idet undtagelsen vedrørende grundlæggende retsprincipper også udgør en undtagelse fra forbuddet mod prøvelse af sagens realitet i artikel 45, for så vidt som en sådan prøvelse er nødvendig for at vurdere, om anerkendelsen og fuldbyrdelsen åbenbart ville stride mod grundlæggende retsprincipper.

BGH's kendelse er desuden i vidt omfang begrænset til en kvalificering af den erklæring, som sagsøgte af appeldomstolen i Krakow blev pålagt at afgive, set i lyset af beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder i Tyskland. Den træder ikke i stedet for rettens præmisser og konklusion om, at sagsøgerens personlige rettigheder er blevet krænket. Det er snarere Bundesgerichtshofs opfattelse, at den omtvistede erklæring ikke blot har karakter af en berigtigelse af en faktisk fejl, men udgør en tilkendegivelse af en opfattelse, som sagsøgte ville skulle give udtryk for, som om det var dennes egen opfattelse, hvilket ville være i strid med den grundlæggende ret til ytringsfrihed, således som den er beskyttet i Tyskland.

Med hensyn til klagernes bemærkning om, at artikel 10 i EMRK ikke er til hinder for, at nogen pålægges at give en undskyldning i lighed med den, der indgår i den polske

³ F.eks. sag 302/13, flyLAL-Lithuanian Airlines og sag C-420/07, Apostolides.

afgørelse, skal Kommissionen gentage, at medlemsstaterne kan træffe forskellige valg med hensyn til beskyttelsesniveauet for ytringsfriheden og pressefriheden, idet der foretages en afvejning af disse friheder med beskyttelsen af personlige rettigheder, hvilket er et område, der ikke er harmoniseret i EU-retten. Inden for rammerne af Bruxelles I-forordningen kan de beslutte at kvalificere den løsning, der er valgt i deres nationale forfatningsmæssige system, som et spørgsmål om grundlæggende retsprincipper, inden for de grænser som Domstolen har fastsat. Spørgsmålet om, hvorvidt EMRK's artikel 10 sikrer den samme grad af beskyttelse af ytringsfriheden, synes ikke at være relevant i denne henseende.

På denne baggrund agter Kommissionen at afslutte behandlingen af klagen. Hvis klagerne har nye oplysninger, der kan være relevante for en fornyet vurdering af klagen, kan de kontakte Kommissionen senest fire uger efter offentliggørelsen af denne meddelelse, hvorefter sagen vil blive afsluttet.

Med venlig hilsen

e-underskrevet
Andreas STEIN
Kontorchef